

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 66 Ekim 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 66 October 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3626>

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN SINAV KAYGI DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

EXAMINING THE EXAM ANXIETY LEVELS OF STUDENTS IN MUSIC DEPARTMENT OF FINE ARTS HIGH SCHOOL IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Cemal YÜCEL*
Ülkü Sevim ŞEN**
Yavuz ŞEN***

Öz

Eğitim-öğretim yaşantısında, belirlenen hedeflere ulaşma ve öğretme durumlarının tespitinde sınavlar önemli bir role sahiptir. Öğrencilerin sınavlarda, başarılı olabilmeleri için iç ve dış etkenlerin kontrol altına alınarak kaygı ve endişelerden uzak kalmalarının sağlanması gerekmektedir. Sınava dayalı bir eğitim sisteminde başarıya doğrudan etki eden kaygı düzeylerinin tespiti ve kaygıyı azaltmaya yönelik çabaların tümü son derece önem taşımaktadır. Bu araştırmada, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma betimsel türde ve tarama modelindedir. Çalışma, nitel destekli olan, nicel verilere ilişkin betimsel araştırma yöntemlerinden olan tarama (survey) modeli ile tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Hatay Bedii Sabuncu, Osmaniye Abdurrahman Keskiner, Adana Çukurova, Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Liseleri 11 ve 12. sınıflarda okuyan 196 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Westside Sınav Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; kaygı ölçeğinin genel ortalamasına bakıldığında öğrencilerin orta düzeyde bir kaygıya sahip oldukları görülmektedir. Kız ve erkek öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin birbirine denk olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun üniversite giriş sınavına çok önem verdikleri, üniversitede müzikle ilgili bir bölümde okumayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin büyük bir kısmının, öğrencilerin üniversiteye giriş sınavını mutlaka kazanmaları gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmının üniversiteye giriş sınavında ilk üçyüzbine gireceklerine ya inanmadıkları ya da emin olmadıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar Lisesi, Müzik Bölümü, Sınav Kaygısı.

Abstract

Exams have an important role in the achievement of the set goals and determination of the teaching situations in the educational life. In order to be successful in the exams, it is necessary to keep the internal and external factors under control and to avoid worries. In an exam-based education system, it is of utmost importance to identify the levels of anxiety that directly affect success and to reduce anxiety. In this study, it is aimed to examine the exam anxiety levels of students in Music Department of Fine Arts High School in terms of various variables. This research is performed in descriptive and scanning model. The study was designed with a qualitative supported screening model which is one of the descriptive research methods related to quantitative data. The study group consisted of 196 students studying in the 11th and 12th grades of Hatay Bedii Sabuncu, Osmaniye Abdurrahman Keskiner, Adana Çukurova, Mersin Nevit Kodallı Fine Arts High Schools in the spring term of 2018-2019 academic year. As a result of the study, when the general average of anxiety scale is examined, it was seen that students have a medium level anxiety. It was seen that the anxiety levels of the students were equal to each other. It was found that the majority of the students participating in the study attached great importance to the university entrance exam and preferred to study in a department of music in the university. It was seen that most of the families of the students who participated in the study thought that they should definitely pass the university entrance exam. It was concluded that most of the students did not believe or were confident that they would enter the first three hundred in the university entrance exam.

Keywords: Fine Arts High School, Music Department, Exam Anxiety.

* Bilim Uzm., Hatay Bedii Sabuncu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Öğretmeni, cemal_yucel@yahoo.com

** Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı.

*** Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü.

1. Giriş

Türkiye’de eğitim sistemi artan bir şekilde sınav odaklı hale gelmiştir. Bir yandan eğitime verilen önem artmakta, öte yandan okul çağı çocukları henüz ilkökul sıralarındayken anne-babaları, öğretmenleri ve sosyal çevrelerinde bulunan diğer kişiler tarafından sınavlarla bir rekabet dünyasına itilmekte, öğrenciler henüz içinde buldukları gelişimsel dönemin gelişim görevlerini yerine getirmeden kendilerini uzun ve zorlu bir yarış maratonunda bulmaktadır. Bununla birlikte öğrenciler, öğrenim kademesi arttıkça ortaokul, lise ve ardından üniversite yıllarında başarı odaklı eğitim sisteminde var olabilmek için koşuşturmak ve sınırlı sayıda “başarılı” sayılan kontenjanlarda kendilerine bir yer bulmak zorunda kalmaktadır (Yılmaz Aydın, 2018, 1). Toplum tarafından cazip görülen mesleklerin üniversite eğitime dayalı olması da gençlerin üniversite sınavlarına verdiği önemi daha da artırır hale gelmiştir (Güler, 2012, 1).

İnsanın performansının en iyi olduğu durum, onun o alanda var olan potansiyelinin tümüyle eyleme dönüştürebildiği durumdur. Ancak çeşitli iç ve dış etkenler nedeniyle gerçek potansiyelin performansa dönüşmesi zaman zaman güçleşir. Bu etkenlerden biride yüksek kaygıdır (Sakızlıoğlu, 2003, 1). Özellikle ergenlik döneminde bireylerin kaygı düzeyleri onların okul yaşamlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Üniversite sınavına hazırlık döneminde öğrencide meydana gelen kaygı, bireyin kendini ispat edememe, başarısızlık, sınavların içeriği ve sonrası için yaşanan belirsizlik, öğrenilmiş çaresizlikler, akranlarıyla kendini kıyaslaması sonucu ortaya çıkan sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik bir durumdur (Duysak, 2018, 3).

Kaygı, bireylerin benlikleri için temel aldıkları değerlerin, üstesinden gelemeyeceği engellerle karşı karşıya kaldığında yaşadığı duygu durumu halidir. Küreselleşmeyle birlikte kaygı kavramında yeni anlamlar yüklenmiştir. Yaşamın devamı, rekabet ortamında yaratıcı olma ve kendini kabul ettirebilme sebebiyle kaygı yaşanmaktadır ve kendi varlığını koruyucu bir anlam yüklenmektedir (Canbaz, 2001).

Hemen herkes, kendini engelleyen, endişe verici, üzüntü yaratıcı bir durum karşısında kaygıya düşer. Ancak insanın kaygıları sürekli olursa insanı uyumsuzluğa, başarısızlığa sürükler, işlerini yapamaz hale getirir. Kaygı, en küçük sorunlara karşı gösterilen hafif endişelerden başlayarak, insanın bir konuda düşüncelerini toplamaktan, belleğini kullanmaktan yoksun kılacak duruma kadar yoğunlaşabilir (Başaran, 1988, 113).

Günümüz insanının kaygısı azalmamakta, giderek artmaktadır. Çünkü günümüzdeki ilerlemeler değişimler baş döndürücü bir hızla sürmektedir, değişimlere uyum sağlama, güçlüklerle baş edebilmek, için çaba içinde olan insan engellerle karşılaşması sonucu kaygı ortaya çıkmaktadır (Eraslan, 2010, 11). Ergenlik sürecini de içine alan lise dönemi, gençlerin kişilik gelişimleri, kendilerini tanımaları ve hedeflerini gerçekleştirmeleri açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu dönemde bireylerin psikolojik açıdan sağlıklı olmaları, okul başarıları ve yaşam kaliteleri üzerinde etkili olmaktadır.

Kaygı; akıl yürütme ve soyut düşünme yönündeki zihinsel yetiyi bozması nedeniyle öğrencide başarısızlığa neden olabilmektedir (Alyaparak, 2006). Goldstein (1940) kaygıların ortak ögesinin, kişinin yeteneğiyle ondan beklenenler arasındaki uyumsuzluk olduğunu ve bu durumun insanın kendini gerçekleştirmesini imkânsız hale getirdiğini belirtmiştir (Akt., Geçtan, 2013). Ülkenin geleceği olan çocuklar ve ergenlerdeki yüksek kaygının başarıyı olumsuz etkilemesi ve ileride büyük sorunlara yol açması nedeniyle üzerinde titizlikle durulması gereken bir konudur (Tekeli, 2009, 29).

Kaygı, eğitim ile ilgili çalışmalarda çok sık karşılaşılan bir değişkendir. Eğitim-öğretim ortamı olan okullarda kaygı durumu daha çok sınavlarda görülür (Baltaş, 2002). Kaygının pek çok türü olup bunlardan birisi ise sınav kaygısıdır. Sınav kaygısı okul döneminde çocuk ve gençlerin yaşadığı en önemli kaygı türlerinden birisidir (Ayrık, 2018, 1).

Sınav öncesinde öğrenilen bilginin, sınav için yapılan bütün çalışmaların, tüm hazırlığın sınav sırasında etkili bir biçimde kullanılmasına engel olan ve başarının düşmesine yol açan yoğun kaygıya “sınav kaygısı” denir (Kafadar, 2009, 28). Öğrencide kaygının sebep olduğu kontrol dışı duygular ile olumsuz durumlar birleşir. Kaygılı öğrencide ders çalışmak istememe, kendini yetersiz hissetme ya da çok çalışsa bile yapamayacağı düşünceleri hâkim duygu halini alır. Bu olumsuz duygular öğrencide tekrarlandıkça sınav kaygısının yaşanmasına sebep olur (Maviş & Saygın, 2004, 143).

Başoğlu (2007)’da sınav kaygısının nedenlerini; özgüveninin düşük olması, aile ve çevresi tarafından başarılı olarak değerlendirilmeme endişesi, olumsuz anne-baba tutumları, sınava ve kendine yönelik olumsuz düşünceler olarak yorumlamıştır (Akt., Şahinler, 2018, 14). Kaygı durumu, öğrencinin psikolojik olarak geçmişten beri oluşan düşüncelerinden de etkilenebilmektedir.

Öğrencilerin kendilerini adeta bir yarışa itilmişçesine değerlendirilme atmosferi içerisinde bulunduğu sınıflarda, sınav kaygısı daha yoğun olarak görülmektedir (Hancock, 2001’den Akt., Erzen, 2013, 40). Sınav

kaygısı yaşayan bir öğrencide davranışsal olarak dersleri boş verme, öfke hali, gerginlik gibi belirtiler görülürken fizyolojik olarak mide bulantısı, uykusuzluk, sınav esnasında ani ateş basması ve üşüme gibi durumlar ortaya çıkar (Boyacıoğlu, 2010).

Sınav kaygısı yüksek olan birey bir sınav veya değerlendirme durumunda öz varlığının tehdit edildiği duygusuna kapılabilir. Sınav kaygısı, öğrencilerin sahip olduğu potansiyeli ortaya koymalarını engellemekte, zaman zaman öğrenimlerini yarıda bırakmalarına neden olmakta, öğrencilerin gelecekteki yaşam tercihlerini ve meslek kararlarını etkilemektedir. Sınav kaygısı yüksek olan bireyler, bilişsel yeteneklerini yeterince ortaya koyamadıkları için daha düşük statülü, değerlendirme ve rekabetin daha az olduğu alanlara yönelebilmektedir (Sakızlıoğlu, 2003, 2).

Vlach-Kolesar (1991) tarafından sınav kaygısı yaşayan üniversite öğrencileri üzerinde akademik başarı ile sınav kaygısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda kaygı ile akademik başarı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Akt., Demir, 2015, 35). Sınav kaygısı ile performans ilişkilerini inceleyen araştırmalardan elde edilen sonuçlar genel olarak; yüksek sınav kaygılı bireylerin düşük sınav kaygılı bireylere göre sınavlarda daha düşük düzeyde performans gösterdikleri fikrini desteklemektedir (Erkan, 1991, 8).

Eğitim sürecinin başından sonuna kadar öğrenciden beklenen belirli davranışlardan biri de başarısının ölçülebilmesine imkân sağlayan sınavlardan geçmesidir. Bu durum kimi zaman öğrenci üzerinde baskıya neden olabilmektedir. Aile veya öğretmenleri tarafından başarı konusunda beklentiler yükseldikçe, öğrencinin yaşadığı kaygı durumu onun başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Tüm öğrenciler girdikleri sınavlarda başarılı olmak isterler ancak, sınavlar başarılı olmanın yanı sıra başarısız olma riskini de taşıyan değerlendirilme durumlarıdır. Bu nedenle sınavlar öğrencilerin kaygı yaşamalarına neden olmaktadır. Sınavların kaygı yaşantısını beraberinde getirmeleri sınav kaygısının nedenlerini, ilişkili olduğu değişkenleri belirlemeyi ve sınav kaygısıyla başa çıkmayı da içeren çeşitli araştırmaların yapılmasına yol açmıştır (Yatar Yıldız, 2007, 1).

Öğrencilerin akademik başarılarını ölçme yolları çeşitlilik gösterse de ülkemizde daha çok sınav yöntemi ile ölçme işlemleri yapılmaktadır. Sınav kelimesi başlı başına öğrenciler üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Hemen hemen her öğrenci sınavlar konusunda bir kaygı yaşamaktadır. Lise son sınıf da, lisans yaşantısına hazırlığın en yoğun olduğu aşama olması bakımından eğitim sürecinde kaygının yüksek olduğu dönemlerden biridir. Öğrencilerin bu kaygı ile başa çıkabilmeleri için çeşitli çalışmalar yapılmakla birlikte birçok aile bu konuda dışarıdan destek almaktadır. Kaygı ve öğrenme ilişkili kavramlardır. Belirli düzeydeki kaygı, öğrenme için gerekli kabul edilmektedir (Özen, 2016, 1). Yaşanılan durumun birey için taşıdığı anlam ve önem kişinin kaygı düzeyini belirlemektedir (Kaya, 1997). Bu bağlamda, öğrencilerin kaygı düzeyinin belirlenmesi önemlidir.

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu araştırmada, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin üniversite ve üniversite giriş sınavına ilişkin düşünceleri nelerdir?
- 2- Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygıları ne düzeydedir?
- 3- Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeyleri cinsiyete, öğrenim gördükleri sınıfa, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 4- Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeyleri üniversite giriş sınavına verdikleri öneme, üniversitede seçecekleri bölüme, aile beklentilerine ve üniversite sınavı sonucunda ilk 300 bin başarı sıralaması* içine girme inancına göre farklılaşmakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma betimsel türde ve tarama modelindedir. Çalışma, nitel destekli olan, nicel verilere ilişkin betimsel araştırma yöntemlerinden olan tarama (survey) modeli ile tasarlanmıştır. Tarama yöntemi, evren ile ilgili genel bir değerlendirme yapmak ve çıkarımlarda bulunmak amacıyla evrenin tümü ya da

* 2019-YKS sınav kılavuzunda belirtildiği gibi "2020-YKS'den itibaren özel yetenek sınavı ile öğrenci alan öğretmenlik programlarına başvuru yapabilmek için adayların TYT puanının en düşük 300 bininci başarı sırasına sahip olmaları gerekmektedir." bu şart aranacağından çalışmada bu soruya alt problem olarak yer verilmiştir. (Bkz. https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/kilavuz_11022019.pdf).

evrenin parçalarından bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008, 79).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Hatay Bedii Sabuncu, Osmaniye Abdurrahman Keskiner, Adana Çukurova, Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Liseleri 11 ve 12. sınıflarda okuyan 196 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin; cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kız	110	56.1
Erkek	86	43.9
Toplam	196	100.0
Sınıf	f	%
11. sınıf	99	50.5
12. sınıf	97	49.5
Toplam	196	100.0
Anne Eğitim Durumu	f	%
Örgün Temel Eğitim Almamış	8	4.1
İlköğretim Mezunu	93	47.4
Lise Mezunu	68	34.7
Üniversite Mezunu	21	10.7
Lisansüstü Mezunu	6	3.1
Toplam	196	100.0
Baba Eğitim Durumu	f	%
İlköğretim Mezunu	86	43.8
Lise Mezunu	65	33.2
Üniversite Mezunu	39	19.9
Lisansüstü Mezunu	6	3.1
Toplam	196	100.0

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine göre dağılıma bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre yoğunluğun kız öğrencilerde olduğu, sınıf değişkenine göre dağılımın birbirine denk olduğu ve anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre ise yoğunluğun ilköğretim ve lise mezunu olduğu söylenebilir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygısına ilişkin veriler, Driscoll (2007) tarafından geliştirilen, Totan ve Yavuz (2009) tarafından Türkçe’ye uyarlanıp, Totan (2018) tarafından ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan “Westside Sınav Kaygısı Ölçeği” ile toplanmıştır. Öğrencilerin demografik bilgilerini belirlemek amacıyla, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Westside sınav kaygısı ölçeği Driscoll (2007) tarafından geliştirilmiş Türkçeye üniversite öğrencileri için Totan ve Yavuz (2009) tarafından uyarlanmıştır. Driscoll (2007) tek bir boyutta on madde olarak ölçeği şekillendirirken, Totan ve Yavuz (2009) bir maddenin iki farklı işaret değişken olarak tanımlanmasının Türkçe dil bilgisi için daha uygun olacağını düşünerek ölçeği on bir madde olarak Türkçeye çevirmişlerdir. Ortaokul ve Lise öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışması Totan (2018) tarafından yapılan Westside Sınav Kaygısı Ölçeğinin güvenilirlik analizleri iç tutarlılık ve test-test tekrar yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Güvenirlik incelemesi için yürütülen analizlerde ölçeğin ortaokul öğrencilerindeki Cronbach’s Alpha değerinin 0.92, lise öğrencilerinde 0.91 düzeyinde olduğuna ulaşılmıştır. İki hafta arayla ölçüm tekrarları yapılan test-test tekrar güvenilirlik analizleri sonuçlarında, iki uygulama arasında ortaokulda .72 ve lisede .74 düzeyinde anlamlı ilişki ($p < .001$) belirlenmiştir (Akt., Totan, 2018).

2.4. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 17.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sınav kaygısı ölçeğinin sağlamlığını yapmak için Cronbach’s Alpha güvenilirlik analizi kullanılmıştır. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygısı düzeylerinin belirlenmesinde betimsel istatistikler kullanılarak

frekans ve yüzde analizi yapılarak dağılımlar belirlenmiş ve aritmetik ortalamalar hesaplanarak öğrencilerin sınav kaygılarının ne düzeyde olduğu saptanmıştır.

Tablo 2: Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı

İfadelerde Kıstas Alınan Puan Aralıkları	Kaygı Düzeyi
Her Zaman	Yüksek
Genellikle	Yüksek
Kararsızım	Orta
Nadiren	Düşük
Hiçbir Zaman	Düşük

Aritmetik ortalamaların değerlendirilmesinde kullanılacak olan dereceleme ölçeğinin puan aralıklarının hesaplanmasında ise $(5-1=4)$, $(4/5=0.80)$ katsayısı esas alınmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada Tablo 2'deki ifadelerle göre belirlenen puanlama düzeyleri kıstas olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanmasını yapmak amacı ile test-tekrar test yöntemi kullanılarak, bu araştırma için Cronbach's Alpha güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: Sınav Kaygısı Ölçeği Cronbach's Alpha Güvenirlik Testi Sonuçları

Cronbach's Alpha	N
.906	11

Tablo 3'te görüldüğü gibi yapılan güvenilirlik testi sonucunda ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiştir ($\alpha=.906$).

Araştırmada demografik değişkenlere göre farklılığın hangi testlerle araştırılacağına yönelik yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4: Sınav Kaygısı Ölçeği Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi Sonuçları

Kaygı İfadeleri	İstatistik	Sd	p
1. Önemli bir sınav yaklaştıkça ders çalışmaya yoğunlaşmam da zorlaşır.	.200	196	.000
2. Ders çalışırken çalıştığım konuları sınavda hatırlamayacağım diye endişelenirim.	.190	196	.000
3. Önemli sınavlar sırasında yanlış yapıyorum diye düşünürüm.	.178	196	.000
4. Önemli sınavlar sırasında dersten kalacağım diye düşünürüm.	.161	196	.000
5. Önemli sınavlarda dikkatimi kaybederek bildiğim şeyleri hatırlamayabilirim.	.182	196	.000
6. Sınav sorularının yanıtlarını sınav bittikten sonra hatırlarım.	.166	196	.000
7. Önemli bir sınav öncesinde öylesine endişelenirim ki sonunda en iyi sınavımda bile çok yorgun olurum.	.148	196	.000
8. Önemli bir sınavdayken kendimi keyifsiz hissederim.	.154	196	.000
9. Önemli bir sınavdayken gerçekten kendim değilmiş gibi hissederim.	.185	196	.000
10. Önemli sınavlar sırasında bazen zihnimi başka yerlere dağıtmış olarak bulurum.	.164	196	.000
11. Bir sınavdan sonra soruları yeterince iyi yanıtlayıp yanıtlamadığım konusunda endişelenirim.	.196	196	.000

Tablo 4'te görüldüğü gibi yapılan normallik testi sonucunda verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiş ve buna göre araştırmada non-parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir ($p<.05$). Bu doğrultuda iki grup ortalamalarının karşılaştırılmasında Mann-Whitney U Testi, ikiden fazla grup ortalamalarının karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis H Testi kullanılmıştır. Tablolarda f, %, \bar{x} , N, Sıra Ort., Sıra Top., Sd, U, χ^2 ve p değerleri verilerek yorumlanmıştır.

3. Bulgular

3.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin üniversite ve üniversite giriş sınavı ile ilgili düşüncelerine ilişkin dağılıma Tablo 5, 6, 7 ve 8'de yer verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Üniversiteye Giriş Sınavı İle İlgili Düşünceleri

Sınav Önem Derecesi	f	%
Sınav benim için çok önemli	187	95.4
Sınav benim için önemli değil	9	4.6
Toplam	196	100.0

Tablo 5'te öğrencilerin üniversiteye giriş sınavına verdikleri önem derecelerinin dağılımı görülmektedir. Buna göre çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (f:187; %95.4) üniversite giriş sınavına çok önem verdikleri söylenebilir.

Tablo 6: Öğrencilerin Üniversitede Eğitim Almak İstedikleri Bölüm Tercihleri

Bölüm Tercihi	f	%
Müzik Öğretmenliği	123	62.8
Konservatuvar	44	22.4
Güzel Sanatlar Fakültesi	6	3.1
Müzik dışında herhangi bir bölüm	21	10.7
Üniversite eğitimi almak istemiyorum	2	1.0
Toplam	196	100.0

Tablo 6'da öğrencilerin üniversitede eğitim almak istedikleri bölüm tercihlerinin dağılımı görülmektedir. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmının üniversitede müzikle ilgili bir bölümde okumayı tercih ettikleri söylenebilir.

Tablo 7: Öğrenci Ailelerinin Üniversiteye Giriş Sınavı İle İlgili Düşünceleri

Aile Düşüncesi	f	%
Sınavı mutlaka kazanmam gerektiğini düşünüyorlar	181	92.3
Sınavı kazanıp kazanmamamla ilgilenmiyorlar	15	7.7
Toplam	196	100.0

Tablo 7'de öğrenci ailelerinin üniversiteye giriş sınavı ile ilgili düşüncelerinin dağılımı görülmektedir. Buna göre öğrenci ailelerinin büyük bir kısmının (f:181; %92.3) öğrencilerin üniversiteye giriş sınavını mutlaka kazanmaları gerektiğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 8: Öğrencilerin Üniversite Giriş Sınavı Başarı Sıralamasında İlk Üç Yüz Bine Girme İnançları

İlk Üçyüzbin'e Girme İnançları	f	%
İnanıyorum	18	9.2
Kararsızım	72	36.7
İnanmıyorum	106	54.1
Toplam	196	100.0

Tablo 8'de öğrencilerin üniversite giriş sınavı başarı sıralamasında ilk üçyüzbine girme inançlarının dağılımı görülmektedir. Buna göre öğrencilerin büyük bir kısmının üniversiteye giriş sınavında ilk üçyüzbine gireceklerine ya inanmadıkları (f:106; %54.1) ya da emin olmadıkları (f:72; %36.7) söylenebilir.

3.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerine ilişkin dağılıma Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerine Göre Dağılımı

Kaygı İfadeleri	Asla Doğru Değil		Nadiren Doğru		Arasıra Doğru		Genellikle Doğru		Daima Doğru		x̄
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1 Önemli bir sınav yaklaştıkça ders çalışmaya yoğunlaşmam da zorlaşır.	19	9.7	29	14.8	40	20.4	51	26.0	57	29.1	2.50
2 Ders çalışırken çalıştığım konuları sınavda hatırlamayacağım diye endişelenirim.	12	6.1	25	12.8	48	24.5	52	26.5	59	30.1	2.38
3 Önemli sınavlar sırasında yanlış yapıyorum diye düşünürüm.	12	6.1	38	19.4	49	25.0	50	25.5	47	24.0	2.58
4 Önemli sınavlar sırasında dersten kalacağım diye düşünürüm.	35	17.9	44	22.4	47	24.0	40	20.4	30	15.3	3.07
5 Önemli sınavlarda dikkatimi kaybederek bildiğim şeyleri hatırlamayabilirim.	16	8.2	36	18.4	51	26.0	53	27.0	40	20.4	2.67
6 Sınav sorularının yanıtlarını sınav bittikten sonra hatırlarım.	19	9.7	42	21.4	49	25.0	46	23.5	40	20.4	2.77
7 Önemli bir sınav öncesinde öylesine endişelenirim ki sonunda en iyi sınavımda bile çok yorgun olurum.	31	15.8	32	16.3	57	29.1	38	19.4	38	19.4	2.90
8 Önemli bir sınavdayken kendimi keyifsiz hissederim.	32	16.3	42	21.4	48	24.5	35	17.9	39	19.9	2.96
9 Önemli bir sınavdayken gerçekten kendim değilmiş gibi hissederim.	60	30.6	32	16.3	41	20.9	29	14.8	34	17.3	3.28
10 Önemli sınavlar sırasında bazen zihnimi başka yerlere dağıtmış olarak bulurum.	17	8.6	27	13.8	58	29.6	47	24.0	47	24.0	2.59
11 Bir sınavdan sonra soruları yeterince iyi yanıtlayıp yanıtlamadığım konusunda endişelenirim.	14	7.1	32	16.3	45	23.0	54	27.6	51	26.0	2.51
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama											2.7468

Tablo 9’da öğrencilerin sınav kaygı düzeylerine bakıldığında, kaygı düzeylerinin 1, 2, 3, 10 ve 11. maddelerde yüksek; 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. maddelerde ise orta düzeyde olduğu görülmektedir. Kaygı maddelerinin ortalaması alındığında elde edilen kaygı genel ortalamasına bakıldığında ise öğrencilerin genelde orta düzeyde bir kaygıya sahip oldukları söylenebilir. Buna göre öğrencilerin özellikle sınava hazırlık aşamasında yoğun şekilde kaygı duydukları, sınav sırasında konsantrasyonu tam olarak sağlayamadıkları ve fiziksel ve psikolojik olarak kendilerini tam olarak rahat hissedemedikleri söylenebilir.

3.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerinin cinsiyete, öğrenim gördükleri sınıfa, anne ve baba eğitim durumuna yönelik farklılığa ilişkin dağılıma Tablo 10, 11, 12 ve 13’de yer verilmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	Kız	110	95.83	10541.50	4436.500	.456
	Erkek	86	101.91	8764.50		

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($U=4436.500$, $p>.05$). Buna göre kız ve erkek öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin birbirine denk olduğu söylenebilir.

Tablo 11: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kaygı İfadeleri	Sınıf	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
8 Önemli bir sınavdayken kendimi keyifsiz hissederim.	11. sınıf	99	90.45	8955.00	4005.000	.040*
	12. sınıf	97	106.71	10351.00		
11 Bir sınavdan sonra soruları yeterince iyi yanıtlayıp yanıtlayamadığım konusunda endişelenirim.	11. sınıf	99	89.29	8839.50	3889.500	.018*
	12. sınıf	97	107.90	10466.50		
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	11. sınıf	99	90.90	8999.00	4049.000	.058
	12. sınıf	97	106.26	10307.00		

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin sınıf değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan 8 ve 11. maddelerde anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($U_8=4005.000$, $p<.05$ ve $U_{11}=3889.500$, $p<.05$). Kaygı düzeyi genel ortalaması açısından ise herhangi bir farklılık bulunamamıştır ($U=4049.000$, $p>.05$). Buna göre 11. sınıf öğrencilerinin 12. sınıf öğrencilerine göre sınavlarda kendilerini daha keyifsiz hissettikleri ve sınavlardan sonra yanıtları konusunda daha çok endişe duydukları söylenebilir.

Tablo 12: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Anne Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	χ^2	Sd	p
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	Örgün Temel Eğitim Almamış	8	90.63	3.513	4	.476
	İlköğretim Mezunu	93	97.40			
	Lise Mezunu	68	105.24			
	Üniversite Mezunu	21	80.81			
	Lisansüstü Mezunu	6	111.58			

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin anne eğitim durumu değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($\chi^2_4=3.513$, $p>.05$). Buna göre anne eğitim durumunun öğrencilerin kaygı düzeyleri üstünde bir etkisi olmadığı ve anne eğitim durumu açısından öğrencilerin kaygı düzeylerinin birbirine denk olduğu söylenebilir.

Tablo 13: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Kaygı İfadesi	Baba Eğitim Durumu	N	Sıra Ort.	χ^2	Sd	p
3 Önemli sınavlar sırasında yanlış yapıyorum diye düşünürüm.	İlköğretim Mezunu	86	86.69	8.583	3	.035*
	Lise Mezunu	65	112.68			
	Üniversite Mezunu	39	98.85			
	Lisansüstü Mezunu	6	111.92			
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	İlköğretim Mezunu	86	92.53	6.128	3	.106
	Lise Mezunu	65	110.12			
	Üniversite Mezunu	39	88.38			
	Lisansüstü Mezunu	6	123.92			

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin baba eğitim durumu değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarına göre, 3. maddede istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_3=8.583$, $p<.05$). Kaygı düzeyi genel ortalaması açısından ise herhangi bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Buna göre babası ilköğretim ve üniversite mezunu olan öğrencilerin, babası lise ve lisansüstü mezunu öğrencilere göre sınavlar sırasında daha çok yanlış yaptığını düşündükleri söylenebilir.

3.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular

Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin sınav kaygı düzeylerinin üniversite giriş sınavına verdikleri öneme, üniversitede seçecekleri bölüme, aile beklentilerine ve üniversite sınavı sonucunda ilk 300 bin başarı sıralaması içine girme inancına yönelik farklılığına ilişkin dağılıma Tablo 14, 15, 16 ve 17'de yer verilmiştir.

Tablo 14: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Üniversite Giriş Sınavına Verdikleri Önem Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Üniversite Giriş Sınavına Verilen Önem	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	Sınav benim için çok önemli	187	97.91	18308.50	730.500	.504
	Sınav benim için önemli değil	9	110.83	997.50		

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin üniversite giriş sınavına verdikleri önem değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($U=730.500$, $p>.05$). Buna göre sınavı önemli bulan ve bulmayan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin birbirine denk olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Üniversitede Seçeceği Bölüm Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Seçeceği Bölüm	N	Sıra Ort.	χ^2	Sd	p
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	Müzik Öğretmenliği	123	82.39	28.675	4	.000*
	Konservatuvar	44	126.10			
	Güzel Sanatlar Fakültesi	6	136.67			
	Müzik dışında herhangi bir bölüm	21	117.17			
	Üniversite eğitimi almak istemiyorum	2	171.50			

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin üniversitede seçeceği bölüm değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_4=28.675$, $p<.05$). Buna göre müzik öğretmenliğini seçmek isteyen öğrencilerin kaygı düzeylerinin, müzik alanı ve müzik dışı diğer bölümleri seçmek isteyen öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve kaygı düzeyi en düşük öğrencilerin ise üniversite eğitimi almak istemeyen öğrenciler olduğu söylenebilir.

Tablo 16: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Aile Beklentisi Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Aile Beklentisi	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	Sınavı mutlaka kazanmam gerektiğini düşünüyorlar	181	97.73	17689.50	1218.500	.510
	Sınavı kazanıp/kazanmamamla ilgilenmiyorlar	15	107.77	1616.50		

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin aile beklentisi değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Mann-Whitney U testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($U=1218.500$, $p>.05$). Buna göre, aile beklentisi sınavın kazanılması gerektiği ve sınavın kazanılmasıyla ilgilenmediği yönünde olan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin birbirine denk olduğu söylenebilir.

Tablo 17: Öğrencilerin Sınav Kaygı Düzeylerinin Üniversite Sınavı Sonucunda İlk 300 Bin Başarı Sıralaması İçine Girme İnancı Değişkenine Göre Farklılığına Yönelik Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	İlk 300 Bin Başarı Sıralaması İçine Girme İnancı	N	Sıra Ort.	χ^2	Sd	p
Kaygı Düzeyi Genel Ortalama	İnanıyorum	18	142.14	33.280	2	.000*
	Kararsızım	72	118.01			
	İnanmıyorum	106	77.83			

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin üniversite sınavı sonucunda ilk 300 bin başarı sıralaması içine girme inancı değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2_2=33.280$, $p<.05$). Buna göre üniversite sınavı sonucunda ilk 300 bin başarı sıralaması içine gireceğine inanmayan öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin

diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve kaygı düzeyi en düşük öğrencilerin ise sınavda ilk 300 bin başarı sıralaması içine gireceğine inanan öğrenciler olduğu söylenebilir.

4. Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine göre dağılıma bakıldığında; cinsiyet değişkenine göre yoğunluğun kız öğrencilerde olduğu, sınıf değişkenine göre dağılımın birbirine denk olduğu ve anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre ise yoğunluğun ilköğretim ve lise mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda; çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun üniversite giriş sınavına çok önem verdikleri, öğrencilerin büyük bir kısmının üniversitede müzikle ilgili bir bölümde okumayı tercih ettikleri tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin büyük bir kısmının, öğrencilerin üniversiteye giriş sınavını mutlaka kazanmaları gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının üniversiteye giriş sınavında ilk üçyüzbine gireceklerine ya inanmadıkları ya da emin olamadıkları sonucuna varılmıştır.

Kaygı ölçeğinin genel ortalamasına bakıldığında öğrencilerin genelde orta düzeyde bir kaygıya sahip oldukları görülmektedir. Buna göre öğrencilerin özellikle sınava hazırlık aşamasında kaygı duydukları, sınav sırasında konsantrasyonu tam olarak sağlayamadıkları ve fiziksel ve psikolojik olarak kendilerini tam olarak rahat hissedemedikleri söylenebilir. Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan analiz sonuçlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin birbirine denk olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin sınav kaygı düzeylerinin baba eğitim durumu değişkenine göre farklılığına yönelik olarak yapılan analiz sonuçlarına göre, 3. maddede istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kaygı düzeyi genel ortalaması açısından ise herhangi bir farklılık bulunamamıştır. Buna göre babası ilköğretim ve üniversite mezunu olan öğrencilerin, babası lise ve lisansüstü mezunu öğrencilere göre sınavlar sırasında daha çok yanlış yaptığını düşündükleri sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin hayatlarının önemli bir aşamasını oluşturan yükseköğretime geçiş sınavına hazırlandıkları dönemin onlar için ayrı bir önemi vardır. Ergenlik dönemini de kapsayan bu kritik süreçte yaşadıkları kaygıların onları olumsuz yönde etkilememesi açısından çeşitli yönlendirme ve bilgilendirmeler yapılarak bu dönemi daha az sorunla geçistirmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Alyaprak, İpek (2006). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısını etkileyen faktörlerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 204957)
- Ayrık, Aydan (2018). *Öğrencilerin sınav kaygısı ile sosyal kaygı ve mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 503506)
- Baltaş, Acar (2002). *Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başaran, İbrahim Ethem (1988). *Eğitim Psikolojisi (Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri)*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Boyacıoğlu, Nur Elçin (2010). *Ergenlerde mantık dışı inançlar ve sınav kaygısı*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 281743)
- Canbaz, Sevgi (2001). *Samsun çıraklık eğitim merkezi'ne devam eden çırakların sosyo demografik, çalışma yaşamı özelliklerinin ve durumluksüreklilik kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi*. (Tıpta uzmanlık tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 107873)
- Demir, Meva (2015). *Okul tükenmişliğinin yordannmasında sınav kaygısı ve akademik başarının etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 433852)
- Driscoll, Richard (2007). *Westside Test Anxiety Scale Validation*. ERIC Digest, ED495968. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED495968.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Duysak, Bayram (2018). *Sınav kaygısı yaşayan lise son sınıf öğrencilerinin ebeveynlerinin bilişsel şemaları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 504458)
- Eraslan, Yusuf (2010). *Lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygılarının algıladıkları anne-baba tutumlarına göre incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 278799)
- Erkan, Serdar (1991). *Sınav kaygısının öğrenci seçme sınavı ile ilişkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 16798)
- Erzen, Evren (2013). *Üniversite sınavlarına hazırlanan ergenlerin bağlanma stilleri ve öz yeterlikleri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 344481)
- Geçtan, Engin (2013). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar* (20. basım). İstanbul: Metis Yayınları.
- Güler, Deniz (2012). *Lise son sınıf öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve anne-baba tutumları ile sınav kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 312619)
- Kafadar, Alev (2009). *Piyanişter örneğinde müzisyenlere özgü performans anksiyetesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 236046)
- Karasar, Niyazi (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, Alim (1997). *Grup rehberliğinin anne-babaların çocuklarına yönelik davranışları çocuklarının sınav kaygısı düzeylerine etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 63178)

- Maviş, Adil & Saygın, Oğuz (2004). *Sınavlara Hazırlananlar İçin Başarı Rehberi*, İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Özen, Ömer Emre (2016). *Lise son sınıf öğrencilerinin öz-düzenleme becerileri ile sınav kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 443523)
- Sakızlıoğlu, Burak Efe (2003). *Üniversite seçme sınavına hazırlanan öğrencilerin yaşadıkları sınav kaygısı ile aile işlevleri arasındaki ilişkiler*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 145234)
- Şahinler, Gülsen (2018). *On ikinci sınıf lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ve umut düzeyi ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 509777)
- Tekeli, Sedef (2009). *Lise son sınıf öğrencilerinin uyku kalitelerinin ve sınav kaygılarının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 267613)
- Totan, Tarık (2018). Ortaokul ve Lise Öğrencilerinde Sınav Kaygısının Değerlendirilmesi: Westside Sınav Kaygısı Ölçeği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(2), 143-155. <https://toad.edam.com.tr/olcek/westside-sinav-kaygisi-olcegi-0> adresinden edinilmiştir.
- Totan, Tarık & Yavuz, Y. (2009). Westside Sınav Kaygısı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 95-109. <https://toad.edam.com.tr/sites/default/files/pdf/westside-sinav-kaygisi-olcegi-toad.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Yatar Yıldız, Hamide (2007). *Sınav kaygısı-ana-baba tutumları ve mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 206972)
- Yılmaz Aydın, Didem (2018). *Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygısı, bağlanma stilleri ve annelerinin kaygı düzeyleri*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 530854)
- YKS (2019). Yükseköğretim Kurumları Sınavı Kılavuzu. https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/kilavuz_11022019.pdf adresinden 07.05. 2019 tarihinde edinilmiştir.